

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

INSTYTUT HISTORII

Przewody doktorskie

W dniu 17 września pozytywnie rozpatrzono wniosek mgr Bogusława Mykietów o otwarcie przewodu doktorskiego. Zatwierdzono jednocześnie temat rozprawy doktorskiej „Rola Jana II Brandenburskiego w kształtowaniu nowożytnego oblicza Nowej Marchii w XVI wieku”. Na promotora prowadzonych badań wyznaczono prof. dr hab. Wojciecha Strzyżewskiego. Dokonano również otwarcia przewodu doktorskiego mgr Witolda

Towpika pod kierunkiem prof. dr hab. Czesława Osękowskiego. Zatwierdzony temat pracy to „Repatriacja ludności polskiej z ZSRR na Ziemię Lubuską w latach 1955-1960”. 24 września dziekan Wydziału Humanistycznego zatwierdził uchwałę Rady Wydziału Humanistycznego UZ o nadaniu mgr Andrzejowi Krzysztofowi Kunertowi i Robertowi Krzemieniowi stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie historii.

Jarosław Kuczer

Obóz naukowy Studenckiego Koła Historyków - Kargowa 2002

Czerwiec, ostatnie egzaminy i koniec nauki w murach uczelni, wreszcie tak długo wyczekiwane wakacje. Czas zabawy, rozrywki, podróży, nowych znajomości... Nie dla wszystkich jednak. Niektórych czeka jeszcze „kampania wrześniowa”, inni rozpoczynają kolejny etap poszukiwań i ciężkiej pracy.

darcze, a dokładniej statuty cechowe, Powstanie Wielkopolskie 1918, po zagadnienia związane z historią sztuki i architektury. Ponadto opracowaliśmy materiały będące w posiadaniu miejscowej parafii pw. Św. Wojciecha. Powstały referaty w oparciu o tamtejsze Księgi Ochrzczonych, Księgi Małżeńskie i Księgi Zgonów oraz

OD LEWEJ:
DYREKTOR INSTYTUTU HISTORII
PROF. DR HAB. WOJCIECH STRYŻEWSKI,
OPIEKUN KNHS DR JOANNA KARCZEWSKA,
STUDENCI IV I V ROKU HISTORII:
IRENEUSZ CHOJNACKI, IWONA MIGDAŁ,
ANNA KUBRAK, TADEUSZ SERYŁAK,
MARCELI TURECZEK, KAROLINA SZEFLER,
ANDRZEJ ŚWIDERSKI

Z inicjatywy Urzędu Miasta i Gminy Kargowa oraz pracowników Instytutu Historii UZ odbył się w Kargowej w dniach 13 - 26 lipca br. obóz naukowy. Do tej niewielkiej miejscowości na pograniczu Wielkopolski i Dolnego Śląska przyjechali studenci historii, głównie członkowie KNHS i BRACHTWA RYCERSKIEGO wraz z opiekunem dr Joanną Karczewską aby opracować materiały dotyczące dziejów miasta i okolic.

Niektórzy z nas poszukiwania rozpoczęli już dużo wcześniej, odwiedzając liczne archiwa i biblioteki. Bo tematyka prac była bardzo zróżnicowana. Począwszy od lokacji miasta, poprzez zagadnienia genealogiczno-heraldyczne, stosunki wyznaniowe, zagadnienia gospo-

obrazujące życie w parafii na podstawie kroniki parafialnej poczynawszy od roku 1921. Oprócz tego na prośbę pracowników Urzędu Miasta i Gminy przeprowadziliśmy inwentaryzację ksiąg metrykalnych do 1956 roku.

Wieczorami, po całym dniu ciężkiej pracy, przychodził czas na odpoczynek, a może na kolejną porcję wysiłku, tylko że tym razem fizycznego. Bowiem Szkoła Podstawowa, w której mieszkaliśmy, posiada nowoczesną salę gimnastyczną, z której mogliśmy korzystać. Tak więc rozgrywaliśmy liczne mecze i turnieje. Również zorganizowano dla nas wycieczkę po okolicy, odwiedziliśmy m.in.: Babimost, Wojnowo, Kłępsk. Oprócz tego przez cały okres pobytu w Kargowej mieliśmy do dyspozycji

rowery, tak więc sami mogliśmy zwiedzać najbliższą okolicę.

Swoje prace i osiągnięcia przedstawiliśmy podczas konferencji zorganizowanej w ramach Dni Kargowej, w dniach 14 – 16 września br. Natomiast w przyszłym roku, zgodnie z obietnicami pana burmistrza – Janusza

Kłysa, ukaże się publikacja zawierająca nasze prace.

Na koniec pragniemy gorąco podziękować wszystkim tym, dzięki wysiłkowi których obóz ten udało się zorganizować. Było nam niezmiernie miło, że mogliśmy gościć w tak interesującym miejscu.

Karolina Szeffler

INSTYTUT FILOLOGII GERMAŃSKIEJ

Nagroda ministra

Za wyróżniające się osiągnięcia naukowe dyrektor Instytutu Filologii Germańskiej dr hab. Augustyn Mańczyk, prof. UZ, otrzymał nagrodę Ministra Edukacji Narodowej za prace naukowe: „Komunikacja myśli” oraz „Narzędzia, znaki, umysł”.

Pierwsza z książek o charakterze interdyscyplinarnym odpowiada na pytanie: czy analiza komunikacji znakowej daje możliwość zrozumienia umysłu i świadomości ludzkiej posługując się nie tylko referowaniem wyników współczesnych badań z zakresu filozofii języka, teorii informacji, neurobiologii, biochemii i mechaniki kwantowej, lecz także wysnuwaniem wniosków na temat współzależności znakowej a powstawaniem świadomości. W dobie coraz większej specjalizacji naukowej, i tym samym zawężenia horyzontu badawczego, książka spełnia rolę integracyjną, pozwala spojrzeć na zagadnie-

nie z punktu widzenia różnych dyscyplin naukowych. Zainteresować powinna nie tylko językoznawców, studentów filologii, lecz także kulturoznawców, psychologów oraz przedstawicieli tzw. nauk ścisłych.

Pozycja „Narzędzia, znaki, umysł” jest prezentacją znaczącego problemu naukowego, leżącego na rozstajach wielu naukowych dróg i ścieżek. W refleksji nad całokształtem kultury człowieczej język jest bardzo często pomijany jako coś przezroczystego i niedostrzegalnego. Bywa, że przegrywa on z wieloma obszarami kultury artystycznej i wielorako pojmowaną cywilizacją. Autor podejmuje próbę przedstawienia języka jako narzędzia i bardzo trafnie pokazuje, jak znaczące jest takie instrumentalne ujmowanie języka w refleksji nad kulturą.

Paweł Truszkiewicz

Angaż dla dra hab. Michaiła L. Kotin

Z dniem 1. września 2002 roku w Instytucie Filologii Germańskiej został zatrudniony dr hab. Michaił L. Kotin. Urodził się 13 marca 1959 roku w Moskwie. Studiował filologię germańską na Moskiewskiej Państwowej Wyższej Szkole Pedagogicznej oraz na Uniwersytecie im. Humbolda w Berlinie w latach 1976-1982. Ukończył studia z oceną celującą w 1982 roku. Siedem lat później obronił doktorat na Moskiewskim Uniwersytecie im. Łomonosowa, a w 1995 roku habilitował się na wydziale germanistyki Uniwersytetu im. Humbolda w Berlinie. Pracował jako pracownik naukowy na uczelniach Rosji, Niemiec i Polski, w tym na Uniwersytecie im. Łomonosowa i Państwowym Uniwersytecie Pedagogicznym w Moskwie, Uniwersytecie im. Humbolda i w Centrum Językoznawstwa Ogólnego (ZAS) w Berlinie, w Pomorskiej Akademii Pedagogicznej w Słupsku i Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jest autorem 3 książek: *Grammatik der deutschen Sprache* (Moskwa 1993), *Die Herausbildung der grammatischen Kategorie des Genus 'verbi' im Deutschen* (Hamburg 1998), *Die werden-Perspektive und die werden-Periphrasen im Deutschen* (Frankfurt am Main/Bern/Oxford/New York,

książka ukaże się drukiem w 2003 roku); twórca ponad 50 artykułów z historii języków germańskich, gramatyki, teorii zmian językowych, etymologii, semantyki oraz językoznawstwa porównawczego języków germańskich ze słowiańskimi. Brał czynny udział w 15 krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych, w tym 2 światowych kongresach germanistów (Vancouver 1995 oraz Wiedeń 2000). W 1993 roku otrzymał stypendium badawcze Funduszu im. A. Humbolda (Niemcy) a w 1999 – stypendium Komitetu Badań Naukowych Niemiec (DFG). Jest członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Germanistów (IVG), Europejskiego Towarzystwa Lingwistów (SLE) oraz Stałego Komitetu Organizacyjnego Międzynarodowego Kolokwium Lingwistycznego.

Paweł Truszkiewicz

Wrocławska konferencja

W dniach 19-21 września odbyła się we Wrocławiu międzynarodowa konferencja naukowo-dydaktyczna pt. „Mój warsztat metodyczny na początku XXI wieku”.

Konferencję zorganizowało Studium Nauki Języków Obcych Politechniki Wrocławskiej z okazji jubileuszowej rocznicy otwarcia instytucji. Było to już jedenaste spo-

tkanie poświęcone zagadnieniom metodycznym nauki języków obcych w szkole polskiej. Konferencję podzielono na prace w sekcjach: *języka angielskiego, języka niemieckiego, języka polskiego i języka rosyjskiego* i podług tego podziału przebiegały prace w dniu pierwszym konferencji. W dniach następnych przygotowano sesje plenarne, które skupiły uwagę wszystkich uczestników imprezy.

Uniwersytet Zielonogórski reprezentował dr Marek

Laskowski z Instytutu Filologii Germańskiej. Wziął udział w pracach Sekcji Języka Niemieckiego w drugim dniu obrad oraz wygłosił referat pt. *Frazeologizmy jako środek charakteryzujący osoby w procesie komunikacji*. Konferencję uświetniło wystąpienie prof. Anny Dąbrowskiej z Uniwersytetu Wrocławskiego pt. *Konstrukcje zaprzeczne jako źródło trudności w nauczaniu języka polskiego jako obcego*.

Jarosław Kuczer

Teoria a praktyka nauczania

Studium Języków Obcych – Wydział Lekarski ŚAM w Katowicach-Ligocie był organizatorem Krajowej Konferencji Naukowej pt. *Przyswajanie języków obcych a praktyka nauczania. Nauczanie i uczenie języka polskiego jako obcego*. Program konferencji zrealizowano w dniach od 23 do 25 września. Sesję otworzyły referaty plenarne. Drugiego dnia prace prowadzono w sekcjach poświęconych następującym zagadnieniom: *nauczyciel, nauczanie wczesnoszkolne, nauczanie języka obcego, nauczanie języka polskiego jako obcego oraz nauczanie języka obcego z podziałem na sekcje języka francuskiego i niemieckiego*. W trzecim dniu omawianą problematykę uzupełniły referaty z sekcji nauczania języka angielskiego oraz nauczania języka specjalistycznego.

Uniwersytet Zielonogórski reprezentowali pracownicy NKJO i SNJO: dr Zofia Magnuszewska, dr Joanna Zawodniak, dr Marek Laskowski, mgr Katarzyna Trychoń-Cieślak, mgr Jolanta Macko, mgr Elżbieta Jastrzębska, mgr Andrzej Kaczmarek.

Mgr Marek Laskowski wygłosił referat *Inkluzja teorii frazeologicznych do praktyki nauczania języków obcych jako imperatyw lingwistyki konfrontatywnej*, mgr Elżbieta Jastrzębska *Kształcenie twórcze nauczyciela języków obcych w nauczycielskim kolegium językowym*, a mgr Andrzej Kaczmarek *Pracownie samokształcenia językowego – wyzwania i trudności*.

Jarosław Kuczer

INSTYTUT FILOLOGII POLSKIEJ

Podypłomowe Studia Logopedyczne

W bieżącym roku akademickim dokonano naboru na IV już edycję do Podypłomowych Studiów Logopedycznych istniejących w naszej uczelni od września 1998 roku na Wydziale Humanistycznym w ramach Instytutu Filologii Polskiej. Do chwili obecnej wykształcono przeszło 140 logopedów, a obecnie studiuje około 70 słuchaczy.

Celem tych studiów jest umożliwienie absolwentom posiadającym wyższe wykształcenie magisterskie o profilu humanistycznym (nauczanie zintegrowane, pedagogika, psychologia, filologia) a także medycznym (pielęgniarstwo), zdobycie specjalności zawodowej z zakresu logopedii ogólnej i prawa wykonywania tego zawodu we wszystkich placówkach oświatowych i służby zdrowia.

Warunkowo na studia przyjmowani są studenci ostatnich lat studiów dziennych wymienionych wyżej kierunków. Słuchaczami studiów są również doktorzy, adiunkci naszego Uniwersytetu. Studia trwają trzy semestry (450 godz.), czwarty semestr przeznaczony jest na dokończenie lub w całości odbycie praktyki w poradniach logopedycznych i zwolniony jest z opłat.

Studia te, jak dotąd, cieszą się dużym zainteresowaniem nie tylko ze względu na swą użyteczność, ale również na atrakcyjny program realizowany przez dobrze dobraną i przygotowaną kadrę pracowników naukowych dydaktycznych. Między innymi gościnnie prowadzą zajęcia tacy znawcy przedmiotu jak prof. dr hab.

M. Bogdanowicz z Uniwersytetu Gdańskiego, prof. dr hab. Z. Tarkowski z Akademii Pedagogiki Specjalnej z Warszawy. Pojawiły się już pierwsze publikacje naszych pracowników z zakresu logopedii i emisji głosu. Wydany został skrypt autorstwa profesora J. Skorka *Lingwistyczne podstawy logopedii*, opublikowano kilka artykułów w *Edukacji Humanistycznej*, ostatnio złożona została do druku praca dr B. Tarasiewicz *Mówię i śpię – świadomie* (materiały do emisji głosu na uniwersyteckich kierunkach pedagogicznych). Ta ostatnia pozycja jest pierwszym swego rodzaju podręcznikiem nie tylko dla słuchaczy studiów logopedycznych, ale przede wszystkim dla wykładowców studiów podypłomowych z zakresu emisji i higieny głosu (jako pewnej specjalizacji podypłomowych studiów logopedycznych) uruchomionych za aprobatą Ministerstwa Edukacji i Sportu w naszej uczelni (na Wydziale Humanistycznym w Instytucie Filologii Polskiej), a także dla nauczycieli akademickich i kolegiów nauczycielskich.

Zamiar uruchomienia tej specjalizacji studiów logopedycznych związany jest z planowanym wprowadzeniem obowiązkowego kształcenia każdej osoby przygotowującej się do zawodu nauczyciela w zakresie techniki wymowy i koniecznością przygotowania odpowiedniej kadry nauczycieli akademickich i nauczycieli kolegiów nauczycielskich do prowadzenia zajęć w tym zakresie.

Marian Sinica

Kierownik Podypłomowych Studiów Logopedycznych

INSTYTUT POLITOLOGII

Polacy w Czechosłowacji w okresie międzywojennym

Dużym wydarzeniem na rynku wydawniczym i księgarskim w ostatnich miesiącach stała się książka dr. Dariusza Miszewskiego (adiunkta w Instytucie Politologii UZ) pt *Aktywność polityczna mniejszości polskiej w Czechosłowacji 1920-1938* (Wydawnictwo „Adam Marszałek” – Toruń 2002, s. 382). Publikacja ta spotkała się z natychmiastowym odzewem opiniotwórczych krytyków, którzy uznali ją za dzieło wnoszące nowe, istotne wiadomości i ustalenia do historiografii polskiej, poświęconej losom Polaków w sąsiednich krajach, a w szczególności stosunkom polsko-czechosłowackim (zob. uwagi Tomasza Grabińskiego w „Gazecie Wyborczej” 26 lipca br.).

D. Miszewski ocenia politykę Czechosłowacji wobec mniejszości narodowych jako wrogą i nieprzyjazną (mimo formalnie liberalnego ustawodawstwa mniejszościowego stosowano „politykę przymusowej asymilacji”). Polacy w Czechosłowacji nie mogli na przykład skutecznie walczyć o swoje prawa. Awans społeczny uzależniony był wręcz od wyrzeczenia się tożsamości narodowej. Z jednej strony Praga odmawiała przyznania im jakichkolwiek przywilejów z obawy, że mogą ubiegać się o nie także Niemcy i Węgrzy (o wiele liczniejsze mniejszości, które mogły stanowić zagrożenie dla czechosłowackiej państwowości), z drugiej zaś taki stan rzeczy był pochodną złych stosunków dwustronnych Polski i Czechosłowacji.

Interesujący jest również ukazany w książce obraz społeczności polskiej na Zaolziu (według spisu austriackiego z 1910 r. było tam 125.598 Polaków, przy 33.125 Czechów i 22.702 Niemców). Zdaniem autora ludność polska charakteryzowała się wyraźnie ukształtowaną świadomością narodową. Posiadała silne poczucie przynależności narodowej, jednoznacznie potwierdzone już w 1918 r. wolą znalezienia się w odrodzonej Polsce. Mimo nieprzyjaznej polityki Pragi, potrafili Polacy zaolziańscy wykorzystywać demokratyczne procedury prawne państwa czechosłowackiego i w efekcie organizowali się na polu politycznym (polskie partie na Zaolziu brały udział w wyborach parlamentarnych w Cze-

chosłowacji), ekonomicznym i oświatowym. Usiłowali też stać się równoprawnym z ludnością czeską współgospodarzem samego Śląska Zaolziańskiego oraz „pomostem” łączącym Czechosłowację z Polską.

Książkę D. Miszewskiego należy też postrzegać w szerszej perspektywie, tj. w kontekście skomplikowanego położenia wszystkich europejskich wielonarodowych regionów (takim był i jest Śląsk Cieszyński), którym to przychodziło niejednokrotnie zmieniać przynależność państwową „w zależności od tego, które z sąsiadujących z nim państw przeżywało okres swojej politycznej świetności”.

Ryszard Michalak

KATEDRA KOMUNIKACJI JĘZYKOWEJ I SPOŁECZNEJ

Uroczystości w Katedrze

W dniu 15 października br. Katedra Komunikacji Językowej i Społecznej już po raz kolejny zorganizowała uroczyste spotkanie wszystkich studentów filologii polskiej ze specjalnością dziennikarską. Uroczystości uświetnili swoją obecnością Jego Magnificencja Rektor UZ prof. Michał Kisielewicz, prorektor prof. Zdzisław Wołk oraz dziekan Wydziału Humanistycznego prof. Czesław Osękowski.

Obecnych na spotkaniu przywitał prof. Marian Bugajski, kierownik Katedry Komunikacji Językowej i Spo-

łecznej. Słowa powitania skierował również do zgromadzonych rektor UZ, prof. Michał Kisielewicz.

W czasie uroczystości 30 absolwentom filologii polskiej ze specjalnością dziennikarską uroczystie wręczono dyplom ukończenia studiów i złożono gratulacje. Wszyscy zaproszeni absolwenci otrzymali kwiaty ufundowane przez I Oddział Banku PKO BP S.A. Pracownicy KKJiS składają serdeczne podziękowania dyrektorowi banku Lechowi Kurowskiemu za stałą obecność podczas uroczystości i spotkań studentów dziennikarstwa.